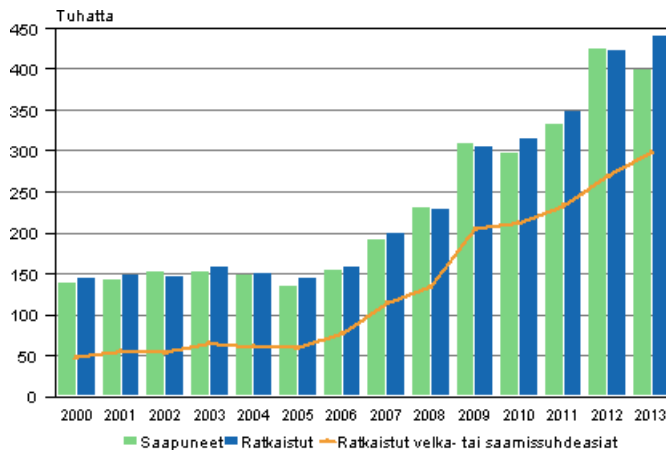

Käräjäoikeuksien siviiliasioden ratkaisut 2013

Käräjäoikeudet ratkaisivat lähes puoli miljoonaa siviiliasiaa vuonna 2013

Vuonna 2013 käräjäoikeuksissa käsiteltiin loppuun 491 700 siviiliasiaa, mikä on lähes 5 prosenttia enemmän kuin vuotta aiemmin. Riita-asioita ratkaistiin ennätyselliset 441 700 asiaa, mikä on 4,5 prosenttia edellisvuotta enemmän. Hakemusasioita käsiteltiin 50 000, 8 prosenttia edellisvuotta enemmän. Tiedot käyvät ilmi Tilastokeskuksen tilastosta *Käräjäoikeuksien siviiliasioden ratkaisut*.

Käräjäoikeuksien riita-asiat 2000–2013

Edellisten vuosien tapaan enemmistö ratkaistuista riita-asioista (68 %) oli velka- tai saamissuhdetta koskevia asioita. Velka- tai saamissuhdeasioita käräjäoikeuksissa ovat esimerkiksi kulutusluotot (ml. pikavipit) ja luottokorttisaatavat. Kaikkiaan velka- tai saamissuhdeasioita ratkaistiin vuonna 2013 lähes 299 000, mikä on 11 prosenttia enemmän kuin vuotta aiemmin. 2000-luvun puolivälin jälkeen alkanut velka- tai saamissuhdeasioiden määrän voimakas kasvu hiipui vuonna 2010, mutta jatkui jälleen vuodesta 2011. Vuonna 2013 kasvu taittui; uusia velka- tai saamissuhdeasioita tuli käräjäoikeuksiin vain parisen tuhatta enemmän kuin edellisena vuotena. Velka- tai saamissuhdeasioiden lisäksi eniten riita-asioita puitiin asiaryhmissä palvelussopimukset, toimeksianto ja työntulossopimukset (14 %), irtain omaisuus (10 %) sekä huoneenvuokra-asiat (6 %).

Uusia asioita vähemmän, seuraavalle vuodelle siirtyneitä myös vähemmän

Vuonna 2013 kärjäoikeuksiin saapui uusia asioita 5 prosenttia vähemmän kuin vuonna 2012. Vähentyminen johtui riita-asioiden määrän pienenemisestä. Määrällisesti eniten vähenivät palvelussopimuksiin, toimeksiantoihin ja työntulossopimuksiin perustuvat velkomukset (esim. puhelinlasku, sähkölasku) sekä irtaimen kaupan perustuvat velkomukset.

Vuodelta 2012 vuodelle 2013 siirtyneiden asioiden määrä kasvoi ja vuoden 2013 lopussa vireillä olleiden asioiden määrä pieneni verrattuna vuoteen 2012. Vuodelta 2012 vuodelle 2013 siirtyi yli 117 000 vireillä ollutta siviiliasiaa. Määrä on yli 30 prosenttia suurempi kuin vuotta aiemmin. Eniten vuodelta 2012 siirtyi asioita määrällisesti suurimmista asiaryhmistä, kuten velka- ja saamissuhdeasioista ja irtainta omaisuutta koskevista asioista, vaikka niiden käsittelyajat kärjäoikeuksissa ovatkin yleisesti ottaen lyhyitä. Vuoden 2013 lopussa vireillä oli 73 000 siviiliasiaa, mikä on 20 prosenttia vähemmän kuin vuotta aiemmin.

Ratkaisut pääosin kirjallisella valmistelulla

Loppuun käsitellyistä riita-asioista 99,4 prosenttia, 438 900 asiaa, ratkaistiin jo asian valmisteluvaiheessa. Valmistelun kirjallisessa käsittelyssä ratkaistiin 436 500 asiaa ja suullisessa valmistelussa 2 400 asiaa. Kärjäoikeuksien pääkäsitelyyn riita-asioista eteni 0,6 prosenttia loppuun käsitellyistä asioista.

Loppuun käsiteltyjen riita- ja hakemusasioiden määrät ja keskimääräiset käsittelyajat ratkaisuvaiheittain 2012 ja 2013

Asiat/Ratkaisuvaiheet		2013		2012	
		Loppuun käsitellyt asiat yhteensä	Käsittelyaika keskimäärin, kk	Loppuun käsitellyt asiat yhteensä	Käsittelyaika keskimäärin, kk
Riita-asiat	Ratkaisuvaiheet yhteensä	441 695	2,7	422 727	2,3
	Kirjallinen valmistelu	436 503	2,6	417 256	2,2
	Suullinen valmistelu	2 371	9,8	2 386	9,1
	Pääkäsitely	2 821	12,5	3 085	11,4
Hakemusasiat	Ratkaisuvaiheet yhteensä	50 032	5,1	46 249	5,2
	Kirjallinen valmistelu	46 610	5,0	43 632	5,1
	Suullinen valmistelu	1 915	5,6	1 245	7,2
	Pääkäsitely	1 507	8,2	1 372	8,2

Vuonna 2013 riita-asioiden käsittelyajat pitenivät kaikissa ratkaisuvaiheissa edelliseen vuoteen verrattuna. Riita-asioista 52 prosenttia ratkaistiin alle kahdessa kuukaudessa ja 94 prosenttia alle puolessa vuodessa. Riita-asioiden kirjallisessa valmistelussa käsittelyyn kului keskimäärin 2,6 kuukautta ja pääkäsitelyyn edenneissä jutuissa keskimäärin 12,5 kuukautta. Keskimääräinen käsittelyaika kaikissa loppuun käsitellyissä riita-asioissa oli 2,7 kuukautta. Hakemusasioiden käsittelyajat pysyivät edellisen vuoden tasolla.

Käsittelyajat vaihtelevat huomattavasti riippuen asian sisällöstä ja käsittelyn ratkaisuvaiheesta. Vuonna 2013 riita-asioista erityisesti merioikeuden, huoneenvuokra-asioiden, velka- tai saamissuhdeasioiden sekä irtainta omaisuutta koskevien asioiden käsittelyajat olivat keskimääräistä käsittelyaikaa lyhyempiä. Pisimpään kestivät pääkäsitelyyn edenneet asiat, jotka koskivat vakuutus sopimusta, konkurssia, sopimussuhteen ulkopuolista korvausvastausta ja aineetonta oikeutta.

Hakemusasioiden käsittelyajat ovat keskimäärin riita-asioiden käsittelyaikoja pidempiä. Hakemusasioissa lyhyimmät käsittelyajat olivat holhousasioissa sekä perintö- ja testamenttioikeuden asioissa, pisimmät pääkäsitelyyn asti edenneissä avio- ja avoliitto-oikeuden asioissa sekä konkurssiasioissa.

Vuonna 2013 loppuun käsittelemistään riita-asioista käräjäoikeudet hyväksyivät kanteen, eli ratkaisivat jutun kantajan vaatimusten mukaisesti, 83 prosentissa tapauksista. Hyväksytyistä kanteista 97 prosenttia oli yksipuolisia tuomioita eli tuomioistuimen ratkaisuja poissa ollutta asianosaista vastaan.

Sisällys

Taulukot

Liitetaulukot

Liitetaulukko 1. Käräjäoikeuksissa loppuun käsitellyt, saapuneet ja siirtyneet siviiliasiat asiaryhmittäin 2013	5
Liitetaulukko 2. Käräjäoikeuksissa loppuun käsitellyt siviiliasiat asiaryhmittäin 2008–2013.....	7
Liitetaulukko 3. Käräjäoikeuksissa loppuun käsitellyt riita-asiat jutun vireilletulotavan mukaan 2000–2013.....	8
Liitetaulukko 4. Loppuun käsitellyt siviiliasiat hovioikeuspiireittäin ja käräjäoikeuksittain 2013.....	9
Laatuseloste: Käräjäoikeuksien siviiliasioiden ratkaisut.....	10

Liitetaulukot

Liitetaulukko 1. Käräjäoikeuksissa loppuun käsitellyt, saapuneet ja siirtyneet siviiliasiat asiaryhmittäin 2013

Asiaryhmät	Loppuun käsitellyt asiat yhteensä	<i>muutos edellisestä vuodesta, %</i>	Edelliseltä vuodelta siirtyneet asiat	<i>muutos edellisestä vuodesta, %</i>	Vuonna 2013 saapuneet asiat	<i>muutos edellisestä vuodesta, %</i>	Seuraavaan vuoteen siirtyneet asiat	<i>muutos edellisestä vuodesta, %</i>
SIVILIASIAT YHTEENSÄ	491 727	4,9	117 308	30,9	447 253	-4,9	72 834	-20,1
RIITA-ASIAT	441 695	4,5	95 948	38,0	400 507	-5,9	54 760	-24,2
Perheoikeus	1 680	5,5	705	7,0	1 653	4,6	678	4,8
Holhous	3	200,0	2	.	1	-66,7	-	-200,0
Perintö- ja testamenttioikeus	214	7,5	210	22,8	185	-20,9	181	-12,1
Kiinteä omaisuus	1 198	2,1	543	9,9	1 129	-2,5	474	-1,0
Huoneenvuokra-asiat	25 510	4,2	4 436	14,3	23 473	-0,8	2 399	-21,9
Irtain omaisuus	43 273	-6,7	9 792	61,2	37 779	-20,6	4 298	-40,7
— joista irtaimen kaupan perustuva velkomus	41 631	-6,8	9 191	68,5	36 297	-21,0	3 857	-42,7
Aineeton oikeus	94	-43,4	90	-9,1	77	-50,3	73	-17,0
Velka- tai saamissuhde	298 850	10,8	59 127	46,1	274 447	0,6	34 724	-20,4
— joista muu velkasuhteeseen perustuva saatava	293 294	11,2	57 655	46,9	269 490	0,9	33 851	-20,3
Palvelussopimus, toimeksianto, työntulossopimus	63 214	-13,1	15 370	27,0	55 637	-23,0	7 793	-33,1
— joista muuhun palvelussopimukseen, toimeksiantoon tai työntulossopimukseen perustuva velkomus	61 623	-13,1	13 896	31,3	54 069	-23,4	6 342	-38,1
Merioikeus	9	-64,0	41	-18,0	11	-38,9	43	0,0
Vakuutus sopimus	133	-1,5	174	-3,3	100	-23,1	141	-19,4
Vakuutuksenantajan takautumisoikeus	374	-11,8	119	20,2	305	-26,5	50	-44,4
Sopimussuhteen ulkopuolinen korvausvastuu	2 386	80,0	3 248	1,5	1 313	14,1	2 175	-28,4
— joista Vahingonkorvauslakiin perustuvat riita-asiat	784	-4,6	674	1,7	1 060	33,0	950	48,9
— joista rikokseen perustuva vahingonkorvausvelvollisuus	1 489	227,3	1 706	-4,5	207	13,7	424	-72,0
Yhteisö ja säätiö	1 856	15,1	636	8,9	1 774	12,0	554	-0,4
Omistusoikeus ulosmittaun irtaimeen omaisuuteen	-	-100,0	-	0,0	-	-100,0	-	0,0
Konkurssi	348	21,7	336	10,2	295	1,4	283	-8,7
Velkajärjestely ja saneerausmenettely	13	18,2	6	-40,0	13	85,7	6	0,0
Turvaamistoimet, hädät, virka-avut	1 303	-3,5	262	9,6	1 180	-10,3	139	-32,2
Muu riita-asia	679	-5,4	506	-4,0	587	-16,1	414	-18,7
Maa-oikeusasiat	558	0,5	345	-6,0	548	7,5	335	4,0
HAKEMUSASIAT	50 032	8,2	21 360	6,2	46 746	3,8	18 074	-4,3
Lapsia koskeva lainsäädäntö	3 195	12,6	1 481	18,6	2 936	-0,5	1 222	-10,3

Asiaryhmät	Loppuun käsitellyt asiat yhteensä	<i>muutos edellisestä vuodesta, %</i>	Edelliseltä vuodelta siirtyneet asiat	<i>muutos edellisestä vuodesta, %</i>	Vuonna 2013 saapuneet asiat	<i>muutos edellisestä vuodesta, %</i>	Seuraavaan vuoteen siirtyneet asiat	<i>muutos edellisestä vuodesta, %</i>
— joista lapsen huollosta tai tapaamisoikeudesta päättäminen	1 413	18,1	798	23,5	1 261	-2,4	646	-12,9
— joista lapsen huoltoa koskevan päätöksen muuttaminen	1 081	5,6	441	12,8	1 003	-2,4	363	-8,1
— joista lapsen tapaamisoikeutta koskevan päätöksen muuttaminen	373	24,3	214	19,6	358	7,8	199	-5,7
Avio- ja avoliitto-oikeus	18 681	2,0	12 062	1,9	17 060	-3,2	10 441	-6,3
— joista avioero (ei liitännäisvaatimuksia)	17 158	3,4	11 171	2,7	15 821	-2,0	9 834	-5,7
— joista avioero (on liitännäisvaatimuksia)	1 055	-4,3	806	-2,2	814	-13,1	565	-14,3
Holhousasiat	9 442	10,2	1 089	42,0	8 906	6,2	553	-6,0
— joista edunvalvojan määrääminen heikentyneen terveydentilan vuoksi	6 048	4,0	570	20,0	5 737	0,9	259	-26,0
Perintö- ja testamenttioikeus	1 761	8,5	353	23,0	1 669	5,3	261	4,8
Yksityishenkilön velkajärjestely	4 813	5,7	2 306	8,4	4 348	-2,0	1 841	-8,4
Yrityksen saneeraus	669	11,3	411	28,4	640	11,5	382	30,4
Muut hakemusasiat	6 243	31,9	905	7,2	6 205	35,7	867	27,3
Konkurssit	3 386	3,6	2 147	2,4	3 286	1,6	2 047	-0,8
Täytäntöönpanoasiat	540	11,1	158	0,6	500	9,4	118	-7,8
Ulosottoasiat	1 176	2,9	370	6,6	1 070	-2,1	264	-11,1
Rekisteröityä parisuhdetta koskevat asiat	126	0,8	78	-1,3	126	9,6	78	13,0

Liitetaulukko 2. Käräjäoikeuksissa loppuun käsitellyt siviiliasiat asiaryhmittäin 2008–2013

Asiaryhmät	2013	2012	2011	2010	2009	2008
SIVIILIASIAT YHTEENSÄ	491 727	468 976	393 511	360 658	350 541	273 748
RIITA-ASIAT	441 695	422 727	347 997	316 126	304 928	230 148
Perheoikeus	1 680	1 592	1 477	1 396	1 400	1 361
Holhous	3	1	5	6	1	-
Perintö- ja testamenttioikeus	214	199	179	211	179	190
Kiinteä omaisuus	1 198	1 173	1 173	1 280	1 210	1 111
Huoneenvuokra-asiat	25 510	24 475	24 363	24 811	25 918	24 916
Irtain omaisuus	43 273	46 390	33 625	27 717	31 632	27 286
Aineeton oikeus	94	166	186	168	127	98
Velka- ja saamissuhde	298 850	269 618	232 783	211 983	205 202	134 502
Palvelussopimus, toimeksianto, työtulosopimus	63 214	72 671	47 579	42 453	33 316	35 025
Merioikeus	9	25	23	23	29	30
Vakuutusopimus	133	135	125	137	110	120
Vakuutuksenantajan takautumisoikeus	374	424	561	372	362	316
Sopimussuhteen ulkopuolinen korvausvastuu	2 386	1 325	1 248	1 061	1 124	1 114
Yhteisö ja säätiö	1 856	1 612	1 437	1 304	1 086	886
Omistusoikeus ulosmitattuun irtaimeen omaisuuteen	-	1	2	4	-	-
Konkurssi	348	286	349	337	197	204
Velkajärjestely ja saneerausmenettely	13	11	10	18	17	26
Turvaamistoimet, hädät, virka-avut	1 303	1 350	1 391	1 422	1 665	1 536
Muu riita-asia	679	718	804	744	738	788
Maaoikeusasiat	558	555	677	679	615	639
HAKEMUSASIAT	50 032	46 249	45 514	44 532	45 613	43 600
Lapsia koskeva lainsäädäntö	3 195	2 837	2 748	2 695	2 617	2 480
Avio- ja avoliitto-oikeus	18 681	18 311	18 795	19 114	19 061	18 937
Holhousasiat	9 442	8 567	8 129	7 504	7 516	7 426
Perintö- ja testamenttioikeus	1 761	1 623	1 545	1 517	1 455	1 524
Yksityishenkilön velkajärjestely	4 813	4 555	4 311	3 704	3 644	3 723
Yrityksen saneeraus	669	601	611	647	468	352
Muut hakemusasiat	6 243	4 734	4 417	4 504	5 955	4 871
Konkurssit	3 386	3 267	3 285	3 260	3 314	2 747
Täytäntöönpanoasiat	540	486	482	446	449	458
Ulosottoasiat	1 176	1 143	1 089	1 051	1 061	1 016
Rekisteröityä parisuhdetta koskevat asiat	126	125	102	90	73	66

Liitetaulukko 3. Käräjäoikeuksissa loppuun käsitellyt riita-asiat jutun vireilletulotavan mukaan 2000–2013

Vuosi	Loppuunkäsittellyt asiat yhteensä	Suppea konekielinen haastehakemus	Suppea kirjallinen haastehakemus	Laaja haastehakemus	Sovitteluhakemus	Muu vireilletulotapa
2000	145 102	70 788	65 192	7 787	-	1 335
2001	148 783	70 784	69 109	7 724	-	1 166
2002	147 910	70 481	68 137	7 965	-	1 327
2003	159 808	78 569	71 394	8 709	-	1 136
2004	151 848	68 463	73 461	8 836	-	1 088
2005	145 405	60 064	75 793	8 517	-	1 031
2006	159 136	71 813	77 941	8 277	84	1 021
2007	199 876	112 466	77 988	8 237	96	1 089
2008	230 148	143 563	76 813	8 510	99	1 163
2009	304 928	193 291	101 474	8 821	113	1 229
2010	316 126	178 941	126 687	9 232	111	1 155
2011	347 997	188 572	147 939	10 195	89	1 202
2012	422 727	286 549	125 364	9 694	102	1 018
2013	441 695	307 245	123 042	10 349	96	963

Liitetaulukko 4. Loppuun käsitellyt siviiliasiat hovioikeuspiireittäin ja kärjäoikeuksittain 2013

Hovioikeuspiiri/Kärjäoikeus	Siviiliasiat yhteensä	Riita-asiat	Hakemusasiat
KOKO MAA	491 727	441 695	50 032
Helsingin hovioikeuspiiri	136 757	123 941	12 816
Espoo	20 539	18 185	2 354
Helsinki	66 724	60 433	6 291
Itä-Uusimaa	8 477	7 576	901
Tuusula	14 398	13 258	1 140
Vantaa	26 619	24 489	2 130
Itä-Suomen hovioikeuspiiri	55 137	49 210	5 927
Etelä-Savo	12 313	10 900	1 413
Kainuu	6 387	5 627	760
Pohjois-Karjala	12 981	11 488	1 493
Pohjois-Savo	23 456	21 195	2 261
Turun hovioikeuspiiri	117 730	106 105	11 625
Kanta-Häme	12 253	10 981	1 272
Länsi-Uusimaa	16 389	14 976	1 413
Pirkanmaa	44 991	40 323	4 668
Varsinais-Suomi	42 776	38 721	4 055
Ahvenanmaa	1 321	1 104	217
Vaasan hovioikeuspiiri	72 475	64 816	7 659
Etelä-Pohjanmaa	13 457	11 817	1 640
Keski-Pohjanmaa	4 680	4 125	555
Keski-Suomi	23 812	21 589	2 223
Pohjanmaa	10 837	9 533	1 304
Satakunta	19 689	17 752	1 937
Kouvolan hovioikeuspiiri	58 526	52 261	6 265
Etelä-Karjala	11 309	10 039	1 270
Hyvinkää	12 186	10 931	1 255
Kymenlaakso	16 109	14 377	1 732
Päijät-Häme	18 922	16 914	2 008
Rovaniemen hovioikeuspiiri	51 102	45 362	5 740
Kemi-Tornio	6 996	6 321	675
Lappi	10 580	9 293	1 287
Oulu	24 645	21 824	2 821
Ylivieska-Raahe	8 881	7 924	957

Laatuseloste: Käräjäoikeuksien siviiliasioiden ratkaisut

1. Tilastotietojen relevanssi

Käräjäoikeuksien siviiliasioiden ratkaisut -tilasto keskittyy kuvaamaan vuoden aikana vireillä olleita ja loppuun käsiteltyjä riita- ja hakemusasioita asian laadun mukaan sekä alueittain. Tilasto sisältää tiedot siviiliasioiden määrästä asian ja ratkaisun laadun mukaan sekä ratkaisuun kuluneesta ajasta käräjäoikeuksittain ja hovioikeuspiireittäin.

Riita-asia tulee käräjäoikeudessa vireille, kun kantajan lähettämä kirjallinen tai sähköinen haastehakemus saapuu käräjäoikeuden kansliaan. Hakemusasia tulee vireille, kun hakemus jätetään käräjäoikeuteen. Asian ratkaisuun kulunut aika lasketaan saapumispäivästä käräjäoikeuden ratkaisupäivään.

Riita-asioiden tuomioistuinkäsittely on jaettu kahteen vaiheeseen, valmisteluun ja pääkäsittelyyn. Valmistelulla pyritään keskitetyn pääkäsittelyn aikaansaamiseen ja toisaalta myös ratkaisun aikaansaamiseen jo valmistelussa. Valmistelu jakautuu eri osavaiheisiin; kirjalliseen valmisteluun sekä valmisteluistunnossa pidettävään suulliseen valmisteluun. Valmistelun kirjallisessa käsittelyssä ratkaistaan asiakirjojen perusteella riidattomat asiat, joissa vastapuoli ei ole vastustanut kantajan vaatimusta. Jos asiaa ei ole voitu ratkaista pelkästään asiakirjoihin perustuen, jatketaan asian valmistelua suullisessa valmistelussa.

Vuoden 2003 alusta lukien valmistelun yhteydessä pidettävää pääkäsittelyä eli ns. pikkupääkäsittelyä koskevat säännöt kumottiin. Menettelysäännöillä lisättiin mahdollisuuksia ratkaista juttu kirjallisessa menettelyssä myös riitaisissa tapauksissa. Asia, jota ei ole voitu ratkaista valmistelussa, siirretään pääkäsittelyyn, jonne viime vaiheessa jäävät ratkaistavaksi riitaiseksi jääneet asiat.

Riita-asiassa ketään ei tuomita rangaistukseen, vaan käräjäoikeus ratkaisee mikä on oikea eli lain mukainen menettely.

Hakemusasioiden käsittelystä säädetään oikeudenkäymiskaaren 8 luvussa. Suurin osa hakemusasioista käsitellään kirjallisessa menettelyssä tuomioistuimen kansliassa, mutta myös suullinen käsittely hakemusasiain istunnossa on mahdollista. Tietyissä riitaisissa hakemusasioissa asia voidaan käsitellä riita-asiain käsittelystä säädettyssä järjestyksessä.

Käräjäoikeudessa on kolme asian laadun mukaan määräytyvää kokoonpanoa: lautamieskokoonpano, kolmen lainoppineen tuomarin kokoonpano tai yksi lainoppinut tuomari (yksijäseninen). Näistä kaksi ensin mainittua ovat kokoonpanovaihtoehtoja siviiliasia- ja rikosasiain pääkäsittelyssä. Oikeudenkäymiskaaren mukaan käräjäoikeus on päätösvaltainen lautamieskokoonpanossa ratkaistaessa rikosasioita ja myös ratkaistaessa tiettyjä siviiliasioita, kuten lapsen huoltoa tai isyyden vahvistamista koskevia asioita. Muut riita-asiat ratkaistaan kolmen lainoppineen tuomarin kokoonpanossa. Näissä kokoonpanoissa ratkaistaan sellaisia ns. laajoja riita-asioita (vastaaja on kiistänyt kanteen), jotka ovat edenneet valmistelusta pääkäsittelyyn.

Asian käsittelee käräjäoikeudessa yksi tuomari silloin kun asia koskee riita-asian valmistelua, todisteiden vastaanottamista pääkäsittelyn ulkopuolella tai turvaamistointia. Ns. summaariset asiat eli riidattomat velkomusasiat ratkaisee aina vain yksi tuomari, hän voi delegoida niitä notaarin käsiteltäviksi ja ratkaistaviksi.

Käräjäoikeuksien käsittelyyn tulee riita- ja hakemusasioiden lisäksi paljon erilaisia, lähinnä oikeuksien kirjaamiseen liittyviä asioita. Tällaiset asiat on delegoitu sekä notaarin että kansliahenkilöiden ratkaistaviksi.

Käräjäoikeudessa on lainoppineina jäsenenä laamanni ja käräjätuomari ja maallikkojäsenenä lautamiehet. Vakinaisten tuomarien lisäksi juristihenkilöstöön kuuluvat kärjäviskaali ja tuomioistuinharjoittelua suorittavat notaarit. Edelleen käräjäoikeuksissa on kansliahenkilökuntaan kuuluvia henkilöitä, joille voidaan myös delegoida yksinkertaisiksi katsottuja lainkäyttötehtäviä.

Käräjäoikeuden kokoonpanoa koskevia oikeudenkäymiskaaren säännöksiä muutettiin osittain vuoden 2003 alusta lukien. Uusien säännösten mukaan asia ratkaistaan yhden tuomarin kokoonpanossa, jos asian laatu tai laajuus ei edellytä käsittelyä täysilukuisessa kokoonpanossa. Käräjäoikeus toimii yhden tuomarin kokoonpanossa hakemusasiassa, jonka käsittelyä ei jatketa riita-asiain käsittelystä säädettyssä järjestyksessä, valmistelussa, riita-asian pääkäsittelyssä, jos tuomarina toimii valmistelusta vastannut tuomari, otettaessa vastaan todistelua pääkäsittelyn ulkopuolella sekä käsiteltäessä turvaamistointia.

Riita-asioiden vapaamuotoinen **sovittelumenettely** otettiin käräjäoikeuksissa käyttöön vuoden 2006 alussa. (Laki riita-asioiden sovittelusta yleisissä tuomioistuimissa 2005/663). Sovittelun edellytyksenä on, että asia soveltuu sovittelavaksi ja on osapuolten vaatimukseen nähden tarkoituksenmukaista. Useimmat yksityisoikeudelliset riita-asiat ja riitaiset hakemusasiat voidaan ottaa sovittelaviksi. Erimielisyys voi liittyä esimerkiksi johonkin kiistanalaiseen sopimukseen, perintöasiaan tai vahingonkorvaukseen. Myös lapsen huoltoa ja tapaamisoikeutta sekä lapsen elatusta koskevia asioita voidaan sovotella.

Riidan osapuoli tai osapuolet yhdessä voivat pyytää sovittelua jo ennen oikeudenkäyntiä. Sovittelua haetaan erillisellä vapaamuotoisella hakemuksella. Sovittelavaksi voidaan asianosaisten pyynnöstä ottaa myös tuomioistuimessa oikeudenkäynnissä vireillä oleva asia. Sovittelijana toimii asiaa käsittelevän tuomioistuimen tuomari.

Tuomioistuin voi osapuolten pyynnöstä vahvistaa sovittelussa saavutetun sovinnon. Silloin siitä tulee täytäntöönpanokelpoinen ratkaisu. Jos tuomioistuimessa oikeudenkäyntiasiana jo vireillä olevassa asiassa ei ole syntynyt sovintoa, asian käsittelyä jatketaan riita-asian käsittelystä säädettyssä järjestyksessä.

Tallennettaessa käräjäoikeuden käsittelyyn tullutta asiaa tuomioistuinten asiankäsittelyjärjestelmään käytetään asialuokituksena Siviiliasian nimikkeistön mukaista asianimikettä. Nimikkeistöstä valitaan vain yksi asia kuvaava asianimikekoodi. Mikäli juttu sisältää useita vaatimuksia, merkitään keskeisimmän asian asianimikekoodi.

Tilastoyksikkönä siviiliasian tilastossa on asia. Asian käsittelyyn kulunut aika lasketaan haastehakemuksen tai hakemuksen käräjäoikeuden kansiaan saapumispäivästä käräjäoikeuden ratkaisupäivään.

Tilaston aihealueella ei ole käytössä kansainvälisiä standardeja.

Tilasto perustuu oikeusrekisterikeskuksen ylläpitämästä Tuomas-järjestelmästä saatuihin tietoihin.

Tilastokeskuksen tehtävänä on laatia yhteiskuntaoloja koskevia tilastoja (Laki tilastokeskuksesta 24.1.1992/48). Näihin kuuluvat myös oikeustilastot. Tilastokeskuksen työjärjestys määrittää Väestö- ja elinolo-tilastot oikeudellisia oloja kuvaavien tilastojen tekijäksi (Tilastokeskuksen työjärjestys, TK-00-1497-12).

Tietoja käytetään käräjäoikeuden siviiliasioita kuvaavan tilaston laadintaan. Tilasto on osa tuomioistuinten toimintaa ja oikeusoloja kuvaavia tilastoja Suomessa. Pääasiallisia käyttäjiä ovat oikeushallinto, media ja tutkijat.

2. Tilastotutkimuksen menetelmäkuvaus

Tilasto perustuu kokonaisaineistoon. Tilaston perusaineisto on saatu oikeusrekisterikeskuksen ylläpitämästä tuomioistuinten asiainkäsittelyjärjestelmästä, josta käytetään lyhennettä Tuomas.

3. Tietojen oikeellisuus ja tarkkuus

Tilastossa ovat kaikki vuoden aikana käräjäoikeuksissa vireillä olleet riita- ja hakemusasiat. Tilaston perusaineiston laatua voidaan pitää hyvänä.

Aineistolle tehdään tilastokeskuksessa tarkastus- ja loogisuusajoja ja tarvittaessa tiedonantajalle lisäkyselyjä. Aineistoa aina myös verrataan aiempiin vastaaviin tilastoihin ja muihin tietolähteisiin. Mahdolliset havaitut virheet ja puutteet korjataan lopulliseen tilastoaineistoon.

4. Julkaistujen tietojen ajantasaisuus ja oikea-aikaisuus

Tilasto tuotetaan vuosittain. Tilastovuotena on kalenterivuosi. Perusaineisto poimitaan tilastovuotta seuraavan vuoden tammikuun loppupuolella ja tiedot julkaistaan saman kevään aikana. Julkaistut tiedot ovat lopullisia. Tilastokeskuksen julkistamiskalenterin verkko-osoite <http://tilastokeskus.fi/ajk/julkistamiskalenteri/index.html>

5. Tietojen saatavuus ja läpinäkyvyys/selkeys

Tietoja käräjäoikeuksien ratkaisemista siviiliasioista on saatavissa [tilaston kotisivulta](#) Tilastokeskuksen verkkosivuilta, [maksuttomasta StatFin-tietopalvelusta](#) sekä vuoteen 2009 asti ilmestyneestä Oikeustilastollisesta vuosikirjasta. Tarkempia tietoja voi kysellä myös suoraan tilastokeskuksen oikeustilastoista.

6. Tilastojen vertailukelpoisuus

Vuodesta 1994 tuomioistuinten vuosittaiset asiamäärät eivät ole enää helposti verrattavissa sitä edeltäneisiin vuosiin.

Vuoden 1993 joulukuun alusta saatettiin voimaan ns. alioikeusuudistus. Sillä toteutettiin sekä alioikeusorganisaation että riita-asiain oikeudenkäyntimenettelyn uudistaminen. Organisaatiomuutos merkitsi aikaisempien kihlakunnan- ja raastuvanoikeuksien lakkauttamista ja uusien käräjäoikeuksien perustamista niiden tilalle.

Yhtä aikaa alioikeusuudistuksen ja riita-asiain oikeudenkäyntimenettelyn uudistamisen kanssa toteutettiin alioikeuksissa uusi asioiden käsittelyjärjestelmä "Tuomas". Uusi systeemi korvasi aikaisemmat siviiliasioiden diaarit, joita olivat riita- ja hakemusasiain diaari, asunto-oikeuksien diaari ja maksamismääräysasiain järjestelmä. Tuomas-järjestelmä sisältää myös tiedot konkurseista ja velka-asioista (yksityishenkilöiden velkajärjestelyt ja yrityssaneeraukset).

Edellä kerrottujen muutosten, riita-asioiden oikeudenkäyntimenettelyn uudistuminen ja tilastotietojen tiedonkeruujärjestelmän uudistaminen, lisäksi tuomioistuinlaitoksissa tapahtui vuonna 1994 muitakin tilastojen vertailtavuuteen vaikuttavia muutoksia.

Alioikeusuudistuksen yhteydessä 1.12.1993 maksamismääräysasiamenettely lopetettiin ja entiset maksamismääräysasiat muuttuivat ns. summaarisiksi riita-asioiksi. Samassa yhteydessä ulosotonhaltijalle kuuluneet tuomioistuintyyppiset asiat, kuten lainhaku, siirrettiin käräjäoikeuksien käsiteltäviksi. Entisistä lainhakuasioista valtaosa tuli niinkään käräjäoikeuksien summaarisiksi asioiksi. Uusi lainsäädäntö toi tuomioistuinten käsiteltäviksi yksityishenkilöiden velkajärjestelyasiat ja yrityssaneerausasiat, jotka tuomioistuinten toimintaa koskevassa tilastoissa esiintyvät hakemusasioissa. Niinkään hakemusasioihin uusina asioina lisättiin isyyden vahvistamiset tunnustamalla. Edelleen vuoden 1994 alusta rangaistusmääräysasiat poistuivat tuomioistuimilta ja ne siirrettiin syyttäjäviranomaiselle.

Käräjäoikeuksilta siirtyi 1.3.2003 lähtien eräitä rekisteröintityyppisiä tehtäviä maistraattien hoidettavaksi. Tällaisia olivat mm. isyyden tunnustamisen vahvistamiset, avioehtojen ja avio-oikeuden poistamista koskevien vaatimusten rekisteröinnit sekä osituskirjojen rekisteröinnit. Nämä muutokset vaikuttavat käräjäoikeuksissa käsiteltävien hakemusasioiden lukumäärien vertailukelpoisuuteen.

Käräjäoikeuksien toimialueet eli tuomiopiirit muuttuivat 1.1.2010. Tuolloin aloitti toimintansa 27 käräjäoikeutta aiemman 51 sijaan. Osa vanhoista käräjäoikeuksista säilyi ennallaan, mutta suurimmassa osassa sekä nimi että toimialue muuttuivat. Uudet käräjäoikeuksien toimialueet noudattavat pääasiassa maakuntarajoja. Uudet käräjäoikeudet on lueteltu laissa käräjäoikeuslain muuttamisesta ([1751/2009](#)). Käräjäoikeuksien kanslioiden ja istuntopaikkojen sijainnit säädetään oikeusministeriön asetuksessa [454/2009](#).

Tilastokeskuksen käräjäoikeuksien toiminnan tilastoinnissa käytetään tilastovuoden aikana voimassaolevaa alue- ja asialuokitusta. Aikasarjat käräjäoikeuksista on muutettu vastaamaan vuoden 2013 käräjäoikeusluokitusta. Tilastokeskuksen StatFin-tietokannassa aikasarja uudella, vuonna 2010 voimaan tulleella, käräjäoikeusluokituksella alkaa vuodesta 2004. Vanhalla käräjäoikeusluokituksella on mahdollista saada tietoja vuosilta 1995-2009.

Vuoden 2010 alusta lainhuudot, kiinnitykset ja kiinteistöjen kirjaamisasiat siirtyivät käräjäoikeuksilta maanmittauslaitokselle.

Vuoden 2012 alussa Siviiliasiaim nimikkeistöön tehtiin muutamia muutoksia. Riita-asioissa väliotsikko 21 Rekisteröity parisuhde poistettiin ja asianimikkeet siirrettiin ryhmään 01 Perheoikeus. Lisäksi 01 Perheoikeus väliotsikon alle perustettiin asianimikkeet koskien avoliiton riita-asioita. Hakemusasioissa väliotsikko 26 Avioliitto-oikeus muutettiin muotoon 26 Avio- ja avoliitto-oikeus. Lisäksi perustettiin uusi

asianimike 2650 Pesänjakajan määrääminen avopuolisoiden yhteistalouden purkamisessa ja muutettiin nimike 2640 muotoon Pesänjakajan määrääminen avioeroasiassa. Edellä mainituilla muutoksilla pyritään helpottamaan perheoikeutta koskevien nimikkeiden seurattavuutta. Vuonna 2013 Siviiliasiain nimikkeistöön ei tullut muutoksia.

7. Yhtenäisyys

Tilastokeskuksen tuottama Käräjäoikeuksien siviiliasioiden ratkaisut -tilasto on yhtenäinen ja koko maan kattava.

StatFin-tietokanta ei sisällä tietoja lainhuudoista ja kiinteistökiinnityksistä, joita käräjäoikeudet käsittelevät vuoteen 2010 asti. Tilastokeskuksen Oikeustilastollisesta vuosikirjasta saa lainhuutojen ja kiinteistökiinnitysten lukumäärät vuoteen 2008 asti hakemusasioita kuvaavasta taulukosta. Vuoden 2009 luvut saa tilastokeskuksen oikeustilastoista.

Tilastossa käytetyt asia- ja käräjäoikeusluokitus löytyvät Tilastokeskuksen StatFin-tietokannasta. Siviiliasiain nimikkeistö on myös [Tilastokeskuksen verkkosivujen luokituspalvelussa](#) suomeksi, ruotsiksi ja englanniksi.

Lisätietoja

Heli Hiltunen 09 1734 3314

Vastaava tilastojohtaja:

Riitta Harala

oikeus@tilastokeskus.fi

www.tilastokeskus.fi

Lähde: Oikeustilastot, Tilastokeskus

Asiakaspalaute: www.tilastokeskus.fi/palaute

*Tietopalvelu ja viestintä, Tilastokeskus
puh. 09 1734 2220
www.tilastokeskus.fi*

*Julkaisutilaukset, Edita Publishing Oy
puh. 020 450 05
asiakaspalvelu.publishing@edita.fi
www.editapublishing.fi*

*ISSN 1796-0479
= Suomen virallinen tilasto
ISSN 1798-1182 (pdf)*